

Nekrológ

*„...mint kovász a kenyérben”
Emlékezés tücsökciripelés és csillagos ég közé zárva
Sumiról, aki élt, elment, és valamit végleg itt hagyott...*

Breuer László

1965. szeptember 28. – 2006. november 25.



Csörög a telefon, szombat este van. Rövid mondatok, nehezen beszélő, könnyekkel küzdő férfihang. „Sumi itthagyt minket, ne haragudj, most nem tudok tovább beszélni, lerakom.”

Leteszi, és itthagyt engem a megválaszolatlan kérdéseimmel, örök kételyeimmel, hogy miért, akkor miért is érdemes...

Leteszem én is a telefont, úr van, úr képződik a hangok után. Vákuum, kitöltetlen tér, amelyből, most már örökre, hiányzik valaki. Nézek magam elé, elkeseredetten, aztán inkább haragosan, vadul. Világot törő indulatok feszülnek bennem, miért, miért? A Jóisten csapok ide, oda. Néha tényleg nem érteni, hogy milyen tervek szerint, milyen rendező elv alapján mozgatja az életeket. Játéktáblára állít, léphetsz valamennyit, aztán kiüt, mehetsz a partvonal mögé, vissza sose jutsz. Itt kell hagynod mindenedet.

Ne vidd el, még ne, kérem, követelőzőm, hiszen az életmű így még töredékes, de csak kiabálok az égbe, nedves a tenyerem, nyirkos a hátam, és odabenn összeszorul valami, amitől nekem is összegömbölyödnöm kell.

Emlékszem, amikor a geológiai mesekönyvünket (Breuer László – Mirtse Zsuzsa: Földanya ékességei, 1999) írtuk együtt, sokszor éjszakáig mesélt. Elmesélte nekem a világot, kavicsból és hegyoromból, s nekem nem volt más dolgom, mint az amúgy is mesebeli lélek köré újabb mesét szőni. Értette a kövek nyelvét, én pedig halálosan irigy voltam rá. Varázslónak képzeltem őt, és úgy gondoltam, uralkodik a földi törvényeken. Jó volt az a néhány hónap, kegyelmi állapot. Mit lehet mondani most, hát mit lehet?

Ha mégis mondani kell valamit: cselekvő ember volt. Amíg én álmodoztam, ő bozótot vágott, karsztot tisztított, apró gyerekekkel molyolt a Süni táborban, ami szintén maga volt a megélhető csoda. „Nagy szám” volt vele dolgozni a Gálya-táborokban — aki eljutott odáig, az „feljutott” odáig. Kapott Pro Natura díjat, Köztársasági Aranykeresztet is, de nem ez volt a fontos, hanem az, hogy — ahogy ő mondta — beoltsák a gyerekeket természetszeretettel. Nagy dózisban, hirtelen, hogy aztán évről évre csak ismétlő oltást kelljen adni — ilyen „oltás” volt a nyári tábor, a téli „Fagyhalál”: akik ide kerülhettek, hitte, már sose lesznek elveszett, csellengő emberek.

A Göncölben kezdte pályafutását, ahol közösen hívták életre 1991-ben a Pangea Egyesületet, amelynek elnöke lett, s amely tényleg sikeres, hegyeket mozdító

történet ma is. Aztán ott volt az oktatóház, a nagy álom, Pénzesgyőr. Sikerült neki kockacukrokból felépíteni az Univerzumot. Az asztalán hegyekben álltak a könyvek: tájbarát építéssel, kemencékészítés, helyi ételek évkörhöz kötve, kis csuprok a csákvári fazekastól — megannyi kis világ, amelyet meg kellett nyitni ahhoz, hogy az egész, a nagy álom hibátlan legyen.

Azt vallotta, olyanok vagyunk, mint a kenyérben a kovász. Aki „eszik” belőlünk, abban tovább él az üzenetünk, az átalakul; alkotó és tanító lesz. Viszi tovább a hírt, annak a világnak a hírét, ahol máshogy mennek még a dolgok, mint mostanában, körülöttünk. Hittük is, nem is, de megfertőződöttünk mégis, egészséggel, természettel. Milyen fura, hogy éppen tőle vették el mindkettőt...

Ja, és kenyeret is sütött. Nagy, sütőlapátnyi kezében mosolygott a pirosra sült, vastag héjú, kemencés kenyér. Lassan készült, macerás volt foglalkozni vele, de mégis, a kenyér minden. Ha kenyér van, minden van, jól tudta ezt.

Amíg mások tervezgettek, ő mindezt megvalósította. Széles vállán hordozta a megoldást, a „gyógyírt” az egész Föld — a Pangea — minden gondjára, bajára, így „göncölt”, mint Göncöl táltos, aki csak önmagán nem tudott segíteni, és most szekerével a csillagok útján örök jelkép a földiek számára. Sumi vitte a túrákon a kőzetekkel megrakott, félmázsás hátizsákját; roppant bakancsa nyomán gyümölcsfák sarjadtak, meg biokert, tanösvény, bronzkori tűzhely, komposztáló... Tiszta szívvel látta át a sok részből álló Szövetséget, amely a világ jobbá tétele érdekében jött létre. Maga is része lett a Göncöl szívének — és ez a szív most meghasadt. Akik egykor az első lépéseit segítették, most úgy érzik, mintha testvérük, gyermekük ment volna el, s mindannyian tudjuk: visszakaptuk a kulcsot, amelynek őrzője volt.

Nem tudjuk, hogy meddig lehetünk itt. Nem tudható, kinek mikor kell visszamenni a ruhatárba a jelmezt, a nagykabátot, mikor jár le a kölcsönzési idő, mikor ér véget a játszma, amit játszunk, amit odafönt játszanak velünk. Ezért nem tehetünk mást, mint azt, hogy minden pillanatban úgy éljünk, úgy készüljünk, hogy bármikor mennünk kell — és ha kell, rendet kell hagyjunk magunk mögött. Teljes könyvet, teleírt oldalakat. Minden pillanatában, töredékességében is Teljes Földet, világegyetemet. Utolsó napjáig a pénzesgyőri álmodást építette: lapáttal, egyre több segítséggel, de két kezével dolgozott érte. Ő volt a téglá, a habarcs és a fal.

Szerintem az oktatóközpont ott, Pénzesgyőrben azért az ő nevével fogja viselni. Húsz év múlva a gyerekek már csak azt fogják tudni, hogy volt egy férfi, aki nem volt idősebb, mint az apukájuk, nagy, hegynyi ember volt, értette a kövek nyelvét, és mégis elment — ki érti ezt? De kapni fognak valamit, amit csak itt lehet kapni, zsákszámba, méretlenül, és amikor visszamennek, új irányt vesz az életük. Hát erről szól ez az álom, ez a lényege.

Teljes életmű ez, így töredékesen is. Ahogy teljes világ a Bakony, a Balatonfelvidék. Nem kellene az egzotikus helyek, jó ez itt nekünk, otthonos, itthoni.

Ezer helyen ültetett el magokat, amelyek kikelnek bennünk, akik együtt játszotunk, álmodoztunk vele, aztán a tanítványokban, akik tovább viszik hírét, véráramukban, az apró gyerekekben, a keze között formálódó falakban. Égigérő fák nőnek majd belőlünk, amelyek tartani tudják majd az eget.

Folytatjuk. A mesének nincs még vége. Tovább írjuk a lapjait...

Akik búcsúznak: a Breuer család, a Pangea Egyesület, a Süni táboros kicsik és nagyok, a Süni és a Vadon magazin szerkesztősége, a Göncöl Alapítvány és a Szövetség, Tanítványai, Barátai, Munkatársai